

Dies Irae

Sam Dillemans—Ypres

De Belgische schilder Sam Dillemans verbeeldt de Apocalyps van wat we hier de *Derde Slag bij Ieper* noemen. Voormalig directeur en bezieler van het museum Piet Chielens beschrijft dit werk. Je kan het [hier](#) beluisteren.

Opdracht: Vergelijk het werk van Sam Dillemans met het schilderij [Guernica](#) van Pablo Picasso, 1937. Inspireer je op beide schilderijen om een eigen werk te maken over de actuele conflicten.

Politieke onwil

Ondanks de wens van velen om het conflict lokaal te houden, werd in de daaropvolgende weken diplomatiek te weinig ondernomen om een algemene oorlog te vermijden. Het nationalistische, kapitalistische en expansionistische Europa ging een krachtmeting aan die velen al jaren verwachtten maar waarvan niemand de omvang noch de afloop kon voorspellen. Iedereen begreep de ernst van een algemene oorlog in Europa maar leek in de onafwendbaarheid ervan te berusten.

Tegenstemmen / Vredesactivisten

Dat de internationale spanningen en de bijbehorende wapenwedloop konden uitmonden in een algemene oorlog was voor velen duidelijk, en er gingen stemmen op om deze dreiging te stoppen. In de vredesbeweging, die jaarlijks tienduizenden op de been bracht, klonken minstens vier soorten tegenstemmen.

De Zwitserse bankier **Henri Dunant** belichaamde de neutrale humanitaire houding: het verzorgen van slachtoffers van oorlogsgeweld. Hij was getuige van de Slag bij Solferino op 24 juni 1859. Hij organiseerde de hulpverlening aan de slachtoffers door de plaatselijke bevolking en schreef daarover in 1862 *Un souvenir de Solferino*. Zijn streven resulteerde uiteindelijk in de oprichting van het Internationale Rode Kruis.

De Oostenrijkse **Bertha von Suttner** was een verdedigster van het klassieke ethische pacifisme. Zij streed niet alleen voor de vrede maar ook voor de vrouwenrechten. In 1889 publiceerde zij *Die Waffen Nieder!*, een pleidooi voor vrede door ontwapening. Dankzij haar stelde de Zweedse wapenproducent Alfred Nobel de Nobelprijzen in. Zijzelf won in 1905 die prijs. In 1909 en 1913 ging de Nobelprijs voor de Vrede telkens naar een Belg: Auguste Beernaert en Henri La Fontaine, voor hun bijdrage aan resp. de *Internationale Vredesconferentie van Den Haag* in 1907 en het *Internationaal Vredesbureau* (1907–1943).

De Britse auteur en politicus **Ralph Norman Angell** voerde het economische argument aan. In 1910 schreef hij *The Great Illusion*. Daarin stelde hij dat de economische verwevenheid tussen de Europese staten zo groot was geworden dat een Europese oorlog voor iedereen, 'winnaar' of 'verliezer', rampzalig zou zijn. Door deze economische verwevenheid werd oorlog niet onmogelijk: politici en militairen konden er hoe dan ook toe besluiten. Dat was volgens Angell zelfvernietigend. Hij leverde hét argument voor Europese integratie, een idee dat pas na de Tweede Wereldoorlog ernstig werd genomen. Zijn boek was een bestseller, er werden in korte tijd honderdduizenden exemplaren van verkocht. Een echo van zijn argumentatie weerklinkt in het verzet dat vele bankiers (zoals de Rothschilds) in 1914 tegen de oorlog aantekenden. Angell won in 1933 de Nobelprijs voor de Vrede.

De Poolse industrieel **Jan Bloch** benadrukte het militair-technologische argument tegen de oorlog. Door de wapentechnologie kon op het slagveld geen overwinning meer worden behaald en kwam oorlog neer op collectieve zelfmoord. In zijn zedelijke *La Guerre future* toonde hij aan dat de combinatie van loopgraaf, prikkeldraad en mitrailleur iedere doorbraak op het slagveld verhinderde. Hij inspireerde de Russische tsaar tot het bijeenroepen van de eerste *Vredesconferentie van Den Haag* (1899) en waarschuwde met een eerste (reizend) vredesmuseum voor de verschrikkelijke gevolgen van een geïndustrialiseerde oorlog.

Opdracht: Kies één van deze tegenstemmen. Zoek meer informatie op. Formuleer je mening over hun manier van protest.